

कृषि-मौसम सल्लाह सेवा बुलेटिन

जारी मिति : २२ श्रावण २०७२

अवधी : २२-२८ श्रावण २०७२

जिल्ला : बाँके

(जारी गर्ने: PPCR/BRCH/AMIS project, MOAD; AERD, NARC and Agro-met Section, DHM)

नेपालगञ्ज एयरपोर्ट, बाँकेको मौसमी तथ्यांक

गत हप्ता १५ श्रावण २०७२ मा अन्त्य भएको मौसमी अवस्था

मौसमी विवरण	गत हप्ता (८ श्रावण असार २०७२ देखि १४ श्रावण २०७२ सम्म)
कुल वर्षा (मि.मी.)	०.४
अधिकतम तापक्रम (°सेन्टीग्रेड)को दायरा	३४.४-३५.३
न्यूनतम तापक्रम (°सेन्टीग्रेड)को दायरा	२६-२७.७
अधिकतम सापेक्षिक आर्द्रता (%)को दायरा	८८.२-९६.९
न्यूनतम सापेक्षिक आर्द्रता (%)को दायरा	५९.९-६६.२
हावाको गति (मि/से) को दायरा	२.०-७.३
हावाको दिशाको दायरा	पूर्व देखि उत्तर-पश्चिम

१५ श्रावण २०७२ देखि २१ श्रावण २०७२ सम्मको मौसमी विवरण

विवरण	दिन (३१ जुलाई २०१५-०६ अगष्ट २०१५)						
	१५/०४/०७२	१६/०४/०७२	१७/०४/०७२	१८/०४/०७२	१९/०४/०७२	२०/०४/०७२	२१/०४/०७२
वर्षा (मि.मी.)	१२.७	२.२	६.०	०.०	०.०	०.०	१.४
अधिकतम तापक्रम (°सेन्टीग्रेड)	२९.४	३२.२	३४.२	३५.३	३३.७	३४.५	२९.३
न्यूनतम तापक्रम (°सेन्टीग्रेड)	२५.५	२४.८	२५.३	२६.०	२६.६	२५.५	२६.३
अधिकतम सापेक्षिक आर्द्रता (%)	९८.४	९६.८	९५.३	९०.९	९५.५	८८.१	९७.६
न्यूनतम सापेक्षिक आर्द्रता (%)	८५.८	७३.७	६६.९	६६.३	६६.६	६८.५	८०.०
हावाको औसत गति (मि/से)	२.५	४.५	३.५	४.५	५.०	५.५	३.५
हावाको दिशा	दक्षिण-पूर्व	दक्षिण-पूर्व	दक्षिण-पश्चिम	दक्षिण-पश्चिम	दक्षिण-पश्चिम	दक्षिण-पश्चिम	दक्षिण-पश्चिम

कृषि-सल्लाह

क. मौसमी विश्लेषण

- आगामी शनिबार अपरान्ह सम्म हल्का वर्षा हुन सक्ने तर आइतबार देखि बुधबार अपरान्ह सम्म वर्षाको मात्रा केहि बढ्न सक्ने पूर्वानुमान गरिको छ । साथै सापेक्षिक आर्द्रता औसतमा ७०% भन्दा माथि रहने तथा तापक्रम यस हप्ताकै जस्तै रहने सम्भावना छ ।

ख. बालीनाली

१. धान बाली

- धान खेतमा पात वेरुवा किराको प्रकोप २५-३०% सम्म देखिएमा विषादीको प्रयोग नगर्नुहोला । (धान खेतमा भएका मित्र जीव किराहरु नष्ट हुने भएकोले) तर ३०% भन्दा बढी क्षती देखिएमा मात्र *अल्फा म्याथ्रिन* १०% इ.सी., १.५ एम.एल. प्रति लिटर पानीमा मिसाएर २० लिटर प्रति कठ्ठाको दरमा धानको पात भिज्ने गरी छर्ने ।
- असिंचित क्षेत्रमा लगाउने उन्नत जातको धानको लागी खेत हिल्याउने बेलामा आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण मल (*डि.ए.पि* - २ के.जी.१७० ग्राम, *युरिया* —२ के.जी. ८१० ग्राम र *स्युरेट अफ पोटास* — १ के.जी. ६७० ग्राम) प्रति कठ्ठाको दरले हाल्नु उपयुक्त हुन्छ ।
- धानको उन्नत जातमा सिफारिस गरिएको मलको मात्रा प्रयोग गर्नाले रोग, किराको प्रकोप बाट बच्न सकिन्छ ।
- धानमा झारपात नियन्त्रण गर्न दानादार *ब्युटाक्लोर* ८००-९०० ग्राम प्रति कठ्ठाको दरले सुख्खा बालुवा वा बलौटे माटो सँग मिसाएर धान रोपेको ३-४ दिन भित्र छर्नुपर्दछ ।
- धान रोपेको २-३ हप्ता भएको खेतमा गुबो मर्ने समस्याबाट बच्न कृषकहरुले समय समयमा खेतको निरिक्षण गर्न उपयुक्त हुन्छ ।
- धान रोपेको ३ हप्ता भैसकेको खेतमा कृषकहरुले गोडमेल गरेपछि मात्र सिंचित क्षेत्रमा ४ के.जी. ३५० ग्राम प्रति कठ्ठाका दरले र असिंचित क्षेत्रमा ३ के.जी. ६५० ग्राम प्रति कठ्ठाका दरले *युरिया टपड्रेस* गर्न उपयुक्त हुन्छ ।

मरुवा रोग (ब्लाष्ट)

व्यवस्थापन:-

वीम वा अन्य कुनै *ट्राइसाइक्ल्याजोल* युक्त विषादी १ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिलाई छर्ने वा *कासु वी* २ एमएल प्रति लिटर पानीमा मिसाई ७-१० दिनको अन्तरालमा २ पटक छर्ने ।

लक्षण

यो रोग धानको गाज लाग्ने अवस्थामा पातमा लाग्ने रोग हो। पातको दुबै छेउ तिर चुच्चिएका अण्डाकार खैरा थोप्लाहरु देखिनु यसको लक्षण हो।यी थोप्लाको विचमा सेतो विन्दु हुन्छ र विस्तारै बढ्दै गई पातहरु डढ्दै जान्छ ।

तस्बिर:- धानमा लाग्ने मरुवा रोग

खैरा रोग

यो रोग कुनै खास जीवाणुबाट हुने नभई जस्ता (जिंक) नामक खनिज तत्वको कमीले गर्दा हुन्छ ।
लक्षण: धान रोपेको १०-१५ दिन पछिनै देखा पर्दछ । शुरूमा बोटको तल्लो अर्थात पुरानो पात पहिलो भई पातको नशाको विचमा बढि पहिलो पन देखिन्छ । यसरी पहिलोपन बढी हुनुको साथै पातमा खैरो रंगको अति साना साना थोप्लाहरूको धब्बा विकास भई पात पुरै बदामी खैरो रंगको हुन जान्छ । यस्ता विरूवाको वृद्धि अति कम हुन्छ, बोट होचो हुन्छ, गाज कम लाग्छ र पुरै बोट मरेर जान पनि सक्छ ।

व्यवस्थापन: खेतमा निकासको राम्रो प्रबन्ध मिलाउने । लगाई सकेको धान बालीमा यो रोग देखा परेमा १७० ग्राम जिंक सल्फेट र ८५ ग्राम कृषि चून प्रति ३२ लिटर पानीमा मिलाई प्रति कठ्ठाका दरले आवश्यकता हेरी २-३ पटक १०-१२ दिनको फरकमा छर्ने वा बजारमा पाईने जिंक तत्व भएको बजारमा पाईने सुक्ष्म मलखाद्यको प्रयोग गर्ने ।

२. मकै बाली

- वर्षातको समय भएकोले पानी निकासको व्यवस्था गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।
- मकैको बोट ४०-५० से.मी. वा घुँडाको उचाई सम्म अग्लो भए पछि गोडमेल गरी युरिया ३ के.जी. ७०० ग्राम प्रति कठ्ठाको दरले टपड्रेस गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

३. अरहर/बदाम(मुम्फली)/भटमास

- अरहर, बदाम र भटमास लगाईएको जग्गामा पानी निकासको व्यवस्था गर्नु होला ।
- अरहर, बदाम र भटमास लगाईएको जग्गामा गोडमेल गरी उकेरा लगाउन उपयुक्त हुन्छ ।
- अरहरका उन्नत जातहरू बागेश्वरी, रामपुर अरहर -१ आदि लगाउन उपयुक्त हुन्छ ।
- बदामका उन्नत जातहरू राजर्षि, वैदेही आदि लगाउन उपयुक्त हुन्छ ।

४. फलफूल बाली

- केरा लगायत अन्य फलफूलहरू जस्तै- आँप, लिचि, अनार, अँगुर,केरा, भुईँकटहर आदीमा पानी जम्न नदिन पानी निकासको व्यवस्था गर्नुहोला ।
- केरा खेती गर्नु भएका कृषकहरूले केराको घरीमा प्रशस्त कोथाहरू आउने भएकोले माउबोट सँग २ वटा कोथा मात्र रहने गरि बाँकी कोथाहरू हटाउनु पर्छ । कोथा हटाउन केराको घरीको फेदैदेखि उखेलनु पर्छ ।
- व्यवसायिक रूपले आँपको नर्सरी स्थापना गरी ग्राफटेड विरूवा विक्री वितरण गर्नुहुने कृषकहरूले स्थानीय आँपको कोयामा उन्नत जातको साइन ग्राफिटङ्ग गर्नुहोला ।

५. तरकारी बालीहरू

- काउली, बन्दा जस्ता तरकारी बालीहरूको अगौटे जातहरूको नर्सरी राख्ने उपयुक्त समय यहि हो ।
- ब्याड राख्ने जग्गाको माटोको उपचार गर्नु परेमा बेभिष्टीन ६ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई बिउ राख्नु ३-४ दिन अगाडी छर्कदा उपयुक्त हुन्छ ।

- नर्सरी राखदा १ वित्ता (१५-२० से.मी.) अग्लो व्याड बनाई ४ अँगुलको फरकमा लाइन कोरेर पातलो गरी बिउ राखने र हल्का माटोले पुरेपछी छापो राखे ।
- भिन्डी (रामतोरिया) मा भाईरस रोग सेतो झिंगाले सार्ने भएकोले सो को व्यवस्थापनको लागि एसिटामिप्रीड (इक्का) २०% एस.सी. ०.५ मि.ली प्रति लिटर पानीमा मिसाइ छर्कने ।
- रामतोरियामा भाइरस रोग लागेको भएमा भिकॉन एच झोल ०.५ मि.ली प्रति लिटर पानीमा मिसाइ छर्कने ।
- भण्टाको डाँठ तथा फलको गबारो व्यवस्थापनको लागि गबारोको कारण ओईलाएको मुन्टा, पात तथा फल टिपी करीव १ फुट गहिरो खाडलमा पुर्ने वा जलाउने । क्लोरानट्रानिलिप्रोल (कोराजेन) १८.५ इ.सि. ०.२ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्ने ।
- नर्सरी ब्याडमा बेर्ना उम्रिन थालेको भए छापो हटाउनु होला । यो अवस्थामा फेद काट्ने किरा र बेर्ना कुहिने रोग लाग्न सक्ने भएकोले नर्सरी ब्याडको नियमित निरिक्षण गर्नुहोला । फेद काट्ने किरा र बेर्ना कुहिने रोगको व्यवस्थापन गर्न क्लोरोपाईरीफोस १६% को ०.५ मि.ली र कार्बोनडाइजिम (बेभिष्टिन) ५०% डब्लु पि.को १ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली स्प्रेयर बाट नर्सरी ब्याड भिज्ने गरी छर्नुहोला ।

६. अन्य

- पानी परिरहने तथा सापेक्षिक आर्द्रता पनि बढि नै रहने सम्भावना भएकोले घरमा भण्डारण गरिएको खाद्यान्न तथा वीउहरूलाई किराबाट बचाउन समय समयमा हेरचाह गर्नुपर्ने हुन्छ ।
- खेतबाली देखिने सबै किराहरू हानिकारक हुदैनन् । तसर्थ किरा देखिने बितिकै विषादीको प्रयोग नगरौं । मित्रजीव किराहरू जस्तै माकुरा, गाइने किरा, सात थोप्ले खपटे किरा, बारुला, नमस्ते किरा (प्रेइङ्ग मेन्टीड) देखिएमा तिनिहरूको संरक्षण र संबर्द्धन गरौं ।
- मौरीलाई वर्षामा चरन नहुने भएकोले १०० एम.एल पानीमा १०० ग्राम चिनी मिसाई उमाल्ने र उक्त झोललाई चिसो बनाएर खुवाउनुहोला ।
- मौरीको घर राखेको सबै खुट्टाहरूमा कचौरा/प्लास्टिकको बट्टामा पानी राख्नुहोला ।
- मौरी घरमा रोग, सुलसुले र रानु भए नभएको नियमित अवलोकन गर्नु होला ।

ग. पशुपालन

- भारी वर्षाले गर्दा हुने बाढीमा मुसाको मुत्र बाट सर्ने लेप्टोस्पाइरोसिस नामक जुनोटिक रोगको प्रकोप बढि हुने भएकाले धान/खेतबारीमा खाली खुट्टा जानु उपयुक्त हुदैन र बुट लगाउनु पर्दछ ।
- तापक्रम र सापेक्षिक आर्द्रता बढी भएकाले कुखुरा र गाई-भैसीको गोठमा पंखा वा पानीको फोहरा वा स्प्रिङ्गल पदती वा कुलरको व्यवस्था गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।
- गाई-गोरुमा साउने रोगको प्रकोप हुन नदिन लामखुट्टे र भुसुनाको टोकाई बाट बचाई राख्न झ्याल ढोकामा तार जालीको व्यवस्था गर्नु पर्छ । लामखुट्टे र भुसुनाको चहल पहल कम हुने बखत (विहान)मा चराउन लैजानु पर्छ ।
- बाख्रामा देखिने कुम्भी (ढकेरी) रोगको रोकथाम गर्न श्रावण देखी कात्तिक सम्म मासिक एक चक्की डाई ईथाइल कार्बामाजिन (डी.ई.सी)-१०० मि.ग्रा. खुवाउने । ढकेरी लागेका बाख्राको

